

приклад, модуль з банківських операцій може складатись з курсу лекцій, практичних занять, тренінгу, спецкурсів з окремих аспектів банківської діяльності.

По-третє, на часі запровадження системи залікових кредитних одиниць. Можна піти формальним шляхом і просто перевести прийняті у нас кредити у систему ECTS. Насправді між цими підходами існує принципова різниця. Якщо у нас кредит означає «кількість освіти», то ECTS передбачено не фізичні години витрат, а дійсно засвоєні знання, іншими словами — компетенції слухача в розрахунку на залікову одиницю. Тому основним завданням має стати кропітка методична робота щодо визначення цих компетенцій і здійснюватись вона має за єдиними підходами, щоб реальне наповнення кожного кредиту було однаковим.

По-четверте, від системи, коли вузи можуть не зараховувати предмети, здані студентами в інших навчальних закладах, має відбутися перехід до академічної мобільності, тобто взаємне визнання документів про освіту, що ґрунтується на безпосередніх контактах університетів. Більше того — студент, який вивчатиме банківський бізнес у КНЕУ, навіть буде зобов'язаний один з семестрів провести у закордонному вузі. Для цього, крім налагоджених міжуніверситетських контактів, потрібно щоб до вузу приходили особи, що вільно володіють, як мінімум, однією іноземною мовою.

Запровадження Болонської декларації викликає й певні перестороги. Потрібно забезпечити збереження національного досвіду підготовки фахівців. Це особливо стосується провідних університетів, зокрема КНЕУ, які традиційно готують майбутню економічну і навіть політичну еліту нашої держави, позаяк Болонський процес направлений на демократизацію освіти, відхід від елітарності. Однак основною проблемою є недопущення скочування лише до копіювання гасел, скільки до досягнення на базі нових завдань, якісних стандартів підготовки студентів.

Л. О. Іващенко, здобувач кафедри педагогіки та психології

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (ЗА ВИБОРОМ)

Вивчення курсів за вибором безпосередньо залежить від конкретних потреб аудиторії, характеризується децентралізацією впливів та орієнтується на регіональні соціально-економічні особливості. Однак, часто у ході факультативного навчання студенти не

бачать, як нова інформація узгоджується з повсякденним життям їх населеного пункту чи країни. Тому серед основних завдань організації додаткового (за вибором) вивчення економічних дисциплін у загальноосвітніх закладах ми вбачаємо такі: 1) розроблення змісту навчання з додаткових дисциплін відповідно до цілей і мотивів вивчення предмета; 2) розроблення системи форм і методів навчання, які забезпечують оволодіння системою теоретичних понять і створення умов для наступного самовизначення в економічній діяльності; 3) використання соціально-орієнтованих технологій навчання, що спрямовані на забезпечення моделями поведінки у типових господарських ситуаціях.

Одним із напрямків, які забезпечують втілення очікувань учнів від додаткового навчання з економіки, є використання інновацій у навчальному процесі. *Інновації* (нововведення) стосовно предмету нашого дослідження ми розуміємо у широкому значенні, як удосконалення існуючих та впровадження нових освітніх послуг на базі одного або кількох споріднених (близьких за рівнем чи спеціалізацією) навчальних закладів. Для пояснення сутності інноваційних підходів у процесі організації навчання курсів за вибором скористаємося деякими теоріями стратегічного маркетингу. Навчальні заклади є повноправними господарюючими суб'єктами, а в процесі збільшення кількості приватних і спеціалізованих (профільних) установ, з урахуванням умов демографічної кризи в Україні, конкуренція між ними дедалі зростатиме. Тому вбачається цілком доречним розглядати особливості використання інновацій не лише з дидактично-психологічної а й з економічної точки зору.

Кожен навчальний заклад, спрямований на розвиток, має серед своїх цілей розширення діяльності та впровадження інновацій. Такі рішення враховують аналіз діяльності установи і є вкрай важливими для її виживання.

Так наприклад Ф. Барейре виділяє *три основні компоненти нововведення*: потреби, які необхідно задовольнити; концепція об'єкта (нова ідея), спрямована на задоволення потреб; компоненти, що є сукупністю наявних знань, матеріалів, доступних технологій, які забезпечують впровадження ідеї.

Основні напрямки впровадження інновацій ми можемо розглядати за окремими компонентами педагогічної системи, серед яких найважливішими є суб'єкти, зміст, організаційні форми навчання та дидактичні процеси.

Головним аспектом інноваційних процесів можна вважати зміст матеріалу, що вивчається, адже вивчення предметів за ви-

бором спрямоване на потреби майбутньої практичної діяльності та рольової перспективи випускника. Вибіркові курси мають великі міждисциплінарні зв'язки з іншими предметами шкільного навчання, із суміжними галузями знань про окремі види економічної діяльності, психологічні особливості сучасного бізнесу, політичні та соціальні процеси, які відбуваються у країні.

Відмінною рисою змісту предметів для додаткового вивчення є практична спрямованість матеріалів та високий рівень конкуренції серед закладів, які їх пропонують. Тому головна роль у позиціонуванні таких програм належить викладачу. Він має бути не лише добре обізнаним з предметом вивчення, але й займатися практичною діяльністю в даній галузі або науковими дослідженнями. У кожному разі позиціонування предметів за вибором безпосередньо залежить від викладача.

Вивчення предметів за вибором вимагає нових підходів до організації *взаємодії суб'єктів навчання*: викладача і студентів, адміністрації навчального закладу та громадськості. Викладач виступає не тільки носієм інформації, а й наставником і провідником у сферу певної діяльності, посередником між навчальною групою і представниками зовнішнього середовища. Уся діяльність при цьому спрямовується на розвиток особистості студента. У ході занять використовуються приклади і ситуації із повсякденного життя, а результати навчання, у свою чергу, впливають на життєві рішення студента.

В. М. Ігнатенко, ст. викладач,
О. Д. Шарапов, канд. техн. наук, професор
кафедри інформатики

ШЛЯХИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Задачі аналізу, формування і розвитку університету як організаційної системи є невід'ємною частиною проблеми підвищення ефективності наукового та навчального процесів, що визначає її неперехідну актуальність. Зазначимо, що закони розвитку університету, як організаційної системи, обумовлюють появу в умовах Болонського процесу особливих вимог, які визначають актуальність дослідження організаційних проблем керування. Зростання глобалізації суспільного виробництва, поділ та кооперація праці викликають корінні перетворення матеріально-технічної бази виробництва та його структури. В цих умовах роль універ-